

30 januari 2025

Wat te doen bij agressie op school

Juf Karen is gemachtigd opzichter en ervaart een situatie van verkeersagressie. De chauffeur roept en schreeuwt. Meester Karim heeft een peuter in de klas die bijt. Gisteren werd de meester zelf gebeten. Juf Sandra gaat niet meer naar het leraarslokaal, de collega's spreken niet meer met haar. Ze blijft de hele dag in de klas. Ouders aan de schoolpoort spreken directeur An aan. Ze zetten haar onder druk om een beslissing terug te draaien. Herkenbaar?

Agressie op school, tegen leraren, tussen leerlingen, ... We horen er steeds meer van. Ja, ook in het basisonderwijs. Agressie op het werk kan ernstige lichamelijke en emotionele gevolgen hebben. Volgens de wet moet iedere school over een beleid voor veiligheid en preventie beschikken. Personeelsleden blijken helaas niet altijd van dat beleid op de hoogte. Hoe is dat bij jou op school?

Wat verstaan wij onder agressie op het werk?

Agressie op het werk is verbaal of lichamelijk gedrag waarbij iemand de grens overschrijdt van wat voor jou aanvaardbaar is en waarbij sprake is van een gevoel van bedreiging. Agressie op het werk kan intern en extern plaatsvinden. Interne agressie is afkomstig van collega's en leidinggevenden. Bij agressie door leerlingen en ouders, medewerkers van externe actoren, leveranciers, ... spreken we van externe agressie. Agressie is een vorm van grensoverschrijdend gedrag. Een moeilijkheid daarbij is dat grenzen van wat aanvaardbaar gedrag is, kunnen verschillen van persoon tot persoon. Niet elke agressor is zich bewust van het eigen grensoverschrijdend gedrag. Niet elk slachtoffer ervaart het gedrag als grensoverschrijdend. Maar je mag het nooit bagatelliseren. Agressie kan psychische of lichamelijke schade berokkenen.

Welke vormen van agressie onderscheiden we?

Agressie kan zowel verbaal als non-verbaal zijn.

- Verbale agressie is de meest voorkomende vorm. Het kan gaan om schreeuwen, schelden, oplopende discussies, discriminerende opmerkingen, beledigingen, ...
- Bij agressie kan er sprake zijn van fysiek contact of het daarmee dreigen, maar dat is niet altijd het geval. Duwen en trekken, slaan en schoppen, vernielen, ... zijn de vormen van agressie die het best herkenbaar zijn.

Welke gevolgen veroorzaakt agressie op het werk?

Agressie wekt veel emoties op. Angst, woede, twijfel, onmacht, teleurstelling en ook schaamte. Je mag de impact ervan op de personeelsleden niet onderschatten. Zij kunnen het gevoel hebben te falen: 'We kunnen onze leerlingen niet aan'. Het plezier in lesgeven vermindert en maakt plaats voor twijfel. Ze voelen zich minder betrokken, gaan minder goed functioneren, ervaren concentratieproblemen of zijn prikkelbaar. Agressie kan leiden tot gezondheidsschade met een al dan niet langdurige afwezigheid tot gevolg.

De school moet een plek zijn waar personeelsleden elkaar vertrouwen en respecteren. Als leidinggevende moet je maatregelen treffen zodat je personeelsleden zich beschermd en begrepen voelen.

Register van feiten van derden

Om bij te houden welke feiten van grensoverschrijdend gedrag er precies gebeuren, is een register met feiten van derden verplicht. Dit register geeft je een duidelijker beeld van de voorvallen op jouw school. Op basis van de aard van de feiten kan je het beleid voor veiligheid en preventie beter uitbouwen. Regelmatige analyse leert je welke bijkomende preventiemaatregelen eventueel nodig zijn: een opleiding rond omgaan met agressie, afspraken in het team, **Een tip: roep je team op om elk feit daadwerkelijk te melden zodat het register volledig is.**

De verklaring van een voorval van agressie omvat een beschrijving én de datum van de feiten. De identiteit van het personeelslid moet in principe niet in het register, tenzij die ermee instemt. De opname van de identiteit van het personeelslid kan nuttig zijn om de opvolging te verzekeren zodat dat personeelslid, indien gewenst, een verzoek tot psychosociale interventie kan indienen. In dit geval dient het register als opvolg-instrument.

Het feitenregister wordt bijgehouden door:

- ofwel de **vertrouwenspersoon**;
- ofwel de **interne preventieadviseur** psychosociale aspecten;
- ofwel de **preventieadviseur belast met de leiding van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk**, als er geen vertrouwenspersoon is aangeduid én de preventieadviseur psychosociale aspecten extern is.

De toegang tot dit register is voorbehouden aan de hierboven vermelde personen en het schoolbestuur. Het register moet ook ter beschikking zijn van de inspectiediensten van het Toezicht op het Welzijn op het Werk. Zij zijn belast met het toezicht op de naleving van de wetgeving. De verklaringen in het register worden gedurende vijf jaar bijgehouden vanaf de datum waarop het personeelslid de verklaring liet optekenen.

Het schoolbestuur moet zowel de personeelsleden als de leden van het CPBW¹ informeren over het recht om een verklaring op te laten nemen in het register van feiten van derden. Daarnaast moet het schoolbestuur ervoor zorgen dat dat personeelsleden een opleiding krijgen zodat zij hun rechten adequaat kunnen toepassen.

Hoe is dit op jouw school geregeld?

Maak 'omgaan met agressie' bespreekbaar in het team. Moedig aan om het op de agenda van het comité te zetten. Deze vragen kan je stellen.

- Kent het schoolteam het feitenregister of een registratiesysteem om gevallen van agressie in kaart te brengen?
 - o Op welke manier registreren wij gevallen van agressie?
 - o Is het register eenvoudig in gebruik?
 - o Is het mogelijk om feiten anoniem te melden?
 - o Wie heeft toegang tot de meldingen?
 - o Wat gebeurt er met de verzamelde gegevens?
 - o Hoe betrekken we de externe dienst?

¹ Niet in alle scholen is er een Comité preventie en bescherming op het werk (CPBW) opgericht. In scholen waar er geen CPBW opgericht is, worden de bevoegdheden hiervan overgenomen door de vakbondsafvaardiging. In het gemeentelijk onderwijs wordt het thema welzijn opgenomen binnen het AHOC. In grote gemeenten is er soms toch een CPBW. In het provinciaal onderwijs is dat het Tussenoverlegcomité Welzijn op het werk of TOC WW.

- Welke preventieve maatregelen hanteren we op school om agressie te voorkomen?
 - o Kent iedereen deze maatregelen?
 - o Was er al een vorming voor het personeel?
 - o Worden deze maatregelen geëvalueerd?
- Is er op school een beleid in het kader van agressie?
 - o Wat doen we al?
 - o Wie is trekker van dit beleid?
 - o Kan hierover in vertrouwen gesproken worden op school?
 - o Is er nazorg voor collega's die slachtoffer werden? Hoe toegankelijk is die?

Jouw mening telt!

Het COV wil nagaan in welke mate agressie een invloed heeft op werken in een basisschool. Meten is weten. Op die manier kan het COV dit thema ook aankaarten bij de beleidsmakers.

Via deze [link](#) kan je een korte vragenlijst invullen. We verwerken de gegevens anoniem.